

Załącznik do Uchwały
Nr XV/78/2007
Rady Miejskiej w Debrznie
z dnia 29 października 2007 roku

**PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
MIASTA I GMINY DEBRZNO
NA LATA 2007-2010**

Spis treści

<u>Spis treści.....</u>	<u>2</u>
<u>1. Wprowadzenie.....</u>	<u>3</u>
<u>2. Podstawy prawne opracowania.....</u>	<u>4</u>
<u>3. Opieka nad zabytkami w dokumentach programowych Miasta i Gminy Debrzno.....</u>	<u>9</u>
<u>4. Cel, priorytety oraz działania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2007-2010.....</u>	<u>16</u>
<u>5. Wykaz obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego z terenu Miasta i Gminy Debrzno.....</u>	<u>21</u>
<u>6. Monitoring i ocena realizacji programu.....</u>	<u>22</u>

1. WPROWADZENIE

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania gminnego, wyszczególnionych w rozdziale pt. "Opieka nad zabytkami w dokumentach programowych Miasta i Gminy Debrzno".

Przedmiotem programu jest Miasto i Gmina Debrzno jako region administracyjny oraz miejsce lokalizacji objętych programem zabytków.

Natomiast głównym celem programu jest określenie zadań, jakie winny być realizowane w zakresie będącym przedmiotem programu. Zadania te określone są w odniesieniu do całej gminy jako regionu administracyjnego, do wszystkich obiektów zabytkowych i całości problematyki opieki nad zabytkami.

Program ma więc określić pewien stan idealny, do którego należy dążyć w zakresie opieki nad zabytkami: wskazywać konieczne do wykonania zadania i sugerować (podpowiadać) sposoby ich realizacji

Główną ideą programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowalnej społecznie poprawy w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy. Istotnym jest, aby poprawa ta dokonywała się przy współdziałaniu społeczności lokalnej, w różnych formach jej życiowej aktywności - działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych, praca zawodowa, działalność społeczna.

Obowiązkiem władz publicznych w tym względzie jest z kolei pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających taką opiekę na celu.

Program opieki nad zabytkami, już z samej swej definicji określonej w ustawie, jest dokumentem wymagającym cyklicznej aktualizacji. Program opracowywany jako pierwszy, na pierwsze cztery lata (opierając się na szerokim rozpoznaniu złożonej problematyki i wyznaczając priorytetowe kierunki, będące istotnym punktem odniesienia dla programów konstruowanych na następne kilkuletnie okresy), jest kluczowy dla dalszych programów w tym zakresie. Modyfikacja programu w przyszłości winna uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny, aktualny stan zachowania zasobów oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami program opieki nad zabytkami ma na celu:

- 1) Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
- 2) Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
- 3) Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
- 4) Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
- 5) Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
- 6) Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
- 7) Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Przy sporządzaniu programu brane były pod uwagę następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 z dnia 17 września 2003 r., poz. 1568, z późn. zm. i rozporządzeniami);
- Ustawa z dnia 08.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 950, tekst jednolity z dnia 12.10.2001 r. (Dz. U. nr 142, poz. 1591));
- Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2007 - 2010 Uchwała nr 72/VI/07 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 lutego 2007 roku;
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego 2020 Gdańsk 2005 Uchwała Nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005 roku.

Uwzględniono też następujące dokumenty programowe Miasta i Gminy Debrzno omówione szczegółowo w rozdziale 3:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno;
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Debrzno uwzględniający dwa czasookresy planowania: 2004-2006 i 2007-2013;

- Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2006-2013;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Debrzno;
- Uchwałę Nr XI/51/2007 Rady Miejskiej w Debrznie, z dnia 6 lipca 2007 roku w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

W świetle Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury” (Art. 5).

Ponadto ustawa definiuje m.in. podstawowe pojęcia z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz przedmiot, zakres, formy i sposób ich ochrony. W myśl tejże ustawy ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

- 1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 2) zabytki ruchome będące w szczególności:
 - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,

- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami
i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:
- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej” (Art. 6.1.).

Ponadto „ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej” (Art. 6.2.). Ustawa określa także formy i sposób ochrony zabytków. Formami ochrony zabytków są:

- 1)wpis do rejestru zabytków;
- 2)uznanie za pomnik historii;
- 3)utworzenie parku kulturowego;
- 4)ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (Art. 7).

Ustawa definiuje obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Do obowiązków gminy należy w szczególności:

- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (Art. 22.p. 4);
- sporządzanie (na okres 4 lat) gminnego programu opieki nad zabytkami (Art. 87);
- uwzględnianie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Art. 18 i 19);

- sporządzanie gminnego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowywany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r.

Szczegółowo określone obowiązki gminy w stosunku do obiektów zabytkowych objętych ochroną, których gmina jest właścicielem lub posiadaczem zawarte są w następujących artykułach: Art. 5, 25, 26, 28, 30, 31, 36, 71, 72.

Do najistotniejszych kompetencji gminy w zakresie ochrony zabytków należy możliwość utworzenia (na podstawie uchwały rady gminy) parku kulturowego, stanowiącego jedną z form ochrony zabytków (Art. 16, 17).

Artykuł 87 Ustawy określa obowiązek i następujące zasady dotyczące sporządzania

i uchwalania gminnego programu opieki nad zabytkami:

- program winien być opracowany na okres 4 lat,
- program służy celom określonym w Ustawie (wymienionym w rozdziale II niniejszego opracowania),
- program przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym,
- z realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Ustawa o samorządzie gminnym określa zadania własne gminy. Wymienione w ustawie zadania obejmują także zagadnienia odnoszące się wprost bądź pośrednio do ochrony zabytków. Należą do nich w szczególności zadania, które obejmują kwestie:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- promocji gminy.

Opracowując niniejszy program zachowano spójność z wymienionymi dokumentami programowymi Województwa Pomorskiego i Narodowym Programem Kultury "Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego" na lata 2004 – 2013 opracowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. OPIEKA NAD ZABYTKAMI W DOKUMENTACH PROGRAMOWYCH MIASTA I GMINY DEBRZNO.

Miasto i Gmina Debrzno posiada dokumenty prawa miejscowego uwzględniające kwestię opieki zabytków, które w niniejszym rozdziale omówione zostaną zgodnie z chronologią ich powstawania.

Podstawowym dokumentem Miasta i Gminy Debrzno opisującym walory kulturowe gminy i wskazującym kierunki działania w zakresie opieki nad zabytkami dziedzictwa kulturowego jest opracowane w 1999 roku „**Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno**”.

To wielostronicowy dokument zawierający poza opisem zasobu zabytków ilustracje, plany sytuacyjne, mapy oraz rzecz najistotniejszą - wnioski odnośnie form postulowanej ochrony przestrzeni i obiektów.

Studium informuje o wyznaczeniu dwóch stref ochrony archeologiczno - konserwatorskiej:

- strefy W.I. - pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej i
- strefy W.II. - częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

W strefie W.I. ustala się zakaz prowadzenia jakichkolwiek działań inwestycyjnych: prac ziemnych budowlanych, leśnych, porządkowych. W przypadku zamiaru wykonania prac pielęgnacyjnych czy porządkowych, inwestor zobowiązany jest uzyskać zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który każdorazowo określi zakres tych prac.

W strefie W.II. ustala się obowiązek prowadzenia archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających działania inwestycyjne, bądź nadzoru archeologicznego prowadzonego w trakcie procesu inwestycyjnego, których zakres każdorazowo określi inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków wydanym zezwoleniem.

W trakcie przygotowania procesu inwestycyjnego należy przekazać zainteresowanym zainwestowaniem terenu informację o obowiązku przeprowadzania archeologicznych badań ratowniczych bądź archeologicznych badań interwencyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi. Zakres niezbędnych do wykonania prac archeologicznych określa zainteresowanym zainwestowaniem terenu, na ich wniosek, Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym pozwoleniu.

STREFA W.I. PEŁNEJ OCHRONY ARCHEOLOGICZNO-KONSERWATORSKIEJ

Lp.	Nr w ewidencji AZP WKZ	FUNKCJA, CHRONOLOGIA, KULTURA ARCHEOLOGICZNA	Wpis do rejestru zabytków
1.	AZP 27-29/B3	Cmentarzysko kurhanowe.	Do wpisu
2.	AZP 27-30/46	Osada schyłkowoneolityczna.	Do wpisu
3.	AZP 27-30/49	Osada wielokulturowa.	Do wpisu
4.	AZP 27-30/50	Osada wielokulturowa.	Do wpisu
5.	AZP 27-30/69	Osada wielokulturowa.	Do wpisu
6.	AZP 27-30/111	Cmentarzysko kurhanowe.	Do wpisu
7.	AZP 28-29/17	Osada wielokulturowa.	Do wpisu
8.	AZP 28-29/85	Obozowisko mezolityczne, grupa chojnicko-pieńkowska, osada wielokulturowa.	Do wpisu
9.	AZP 28-30/26	Cmentarzysko kurhanowe.	Do wpisu
10.	AZP 28-30/28	Kurhan.	Do wpisu
11.	AZP 28-30/38	Cmentarzysko kurhanowe.	Do wpisu
12.	AZP 28-30/41	Cmentarzysko ciałopalne.	Do wpisu
13.	AZP 28-31/17	Grodzisko wczesnośredniowieczne, IX-X w.	A-a-15/38K
14.	AZP 28-31/23	Osada wczesnośredniowieczna.	Do wpisu

STREFA W.II. CZĘŚCIOWEJ OCHRONY ARCHEOLOGICZNO-KONSERWATORSKIEJ

Lp.	Nr w ewidencji AZP WKZ	FUNKCJA, CHRONOLOGIA, KULTURA ARCHEOLOGICZNA
1.	AZP 27-29/A16	Osada wczesnośredniowieczna.
2.	AZP 27-29/A17	Osada wczesnośredniowieczna.
3.	AZP 27-29/A22	Obozowisko schyłkowoneolityczne.
4.	AZP 27-29/B14	Obozowisko schyłkowoneolityczne, osada wczesnobrązowa, osada kultury wielbarskiej.
5.	AZP 27-30/37	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej.
6.	AZP 27-30/48	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej, osada kultury pucharów lejkowatych.
7.	AZP 27-30/80	Obozowisko mezolityczne.
8.	AZP 27-30/91	Osada kultury łużyckiej.
9.	AZP 27-30/92	Osada kultury łużyckiej.
10.	AZP 27-30/93	Osada wczesnośredniowieczna.
11.	AZP 27-30/95	Osada wczesnośredniowieczna, osada kultury łużyckiej.
12.	AZP 27-30/97	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
13.	AZP 27-30/101	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
14.	AZP 27-30/102	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.

Lp.	Nr w ewidencji AZP WKZ	FUNKCJA, CHRONOLOGIA, KULTURA ARCHEOLOGICZNA.
15.	AZP 27-30/103	Osada kultury wielbarskiej.
16.	AZP 27-30/112	Osada kultury pucharów lejkowatych, kultury łużyckiej.
17.	AZP 27-31/20	Obozowisko mezolityczno-neolityczne.
18.	AZP 27-31/43	Obozowisko mezolityczno-neolityczne.
19.	AZP 28-29/2	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
20.	AZP 28-29/3	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
21.	AZP 28-29/4	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
22.	AZP28-29/5	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
23.	AZP 28-29/6	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
24.	AZP 28-29/7	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
25.	AZP 28-29/8	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
26.	AZP 28-29/9	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
27.	AZP 28-29/10	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
28.	AZP 28-39/11	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
29.	AZP 28-29/12	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
30.	AZP 28-29/13	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
31.	AZP 28-29/14	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
32.	AZP 28-29/25	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna.
33.	AZP 28-29/32	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
34.	AZP 28-29/34	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
35.	AZP 28-29/35	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
36.	AZP 28-29/36	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
37.	AZP 29-29/37	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
38.	AZP 28-29/38	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
39.	AZP 28-29/39	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
40.	AZP 28-29/40	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
41.	AZP 28-29/41	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
42.	AZP 28-29/42	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
43.	AZP 28-29/43	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
44.	AZP 28-29/44	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
45.	AZP 28-29/45	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
46.	AZP 28-29/47	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
47.	AZP 28-29/46	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
48.	AZP 28-29/68	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
49.	AZP 28-29/69	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
50.	AZP 28-29/70	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
51.	AZP 28-29/71	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
52.	AZP 28-29/72	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
53.	AZP 28-29/73	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.

LP.	Nr w ewidencji AZP WKZ	FUNKCJA, CHRONOLOGIA, KULTURA ARCHEOLOGICZNA.
54.	AZP 28-29/78	Osada kultury wielbarskiej.
55.	AZP 28-29/84	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
56.	AZP 28-30/1	Osada kultury wielbarskiej.
57.	AZP 28-30/10	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
58.	AZP 28-30/12	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
59.	AZP 28-30/21	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej.
60.	AZP 28-30/23	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna.
61.	AZP 28-30/24	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna.
62.	AZP 28-30/25	Osada kultury łużycko-pomorskiej, kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna.
63.	AZP 28-30/35	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna.
64.	AZP 28-30/36	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna.
65.	AZP 28-30/37	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna .
66.	AZP 28-31/16	Osada wczesnośredniowieczna.
67.	AZP 28-31/18	Osada wczesnośredniowieczna.
68.	AZP 28-31/19	Osada wczesnośredniowieczna.
69.	AZP 28-31/20	Osada wczesnośredniowieczna.
70.	AZP 28-31/21	Osada wczesnośredniowieczna.
71.	AZP 28-31/22	Osada wczesnośredniowieczna.

"Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno" dostępne jest w biurze inspektora do spraw budownictwa i zagospodarowania przestrzennego Urzędu Miasta i Gminy Debrzno - pokój nr 32.

"Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Debrzno uwzględniający dwa czasookresy planowania: 2004-2006 i 2007-2013" w rozdziale pt. "Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza" zawiera podrozdział pt. "Stan obiektów dziedzictwa kulturowego" - wykaz zabytków Miasta i Gminy wraz z zaleceniami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Plan przyjęty został do realizacji Uchwałą Rady Miejskiej w Debrznie Nr XXI/153/2004 z dnia 4 sierpnia 2004 roku i dostępny jest na stronie www.bip.debrzno.pl w formie załącznika do wymienionej uchwały. Plan aktualnie podlega nowelizacji. Do 30 listopada br. będzie on spójnym dokumentem z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami.

Gmina Debrzno pożądanymi kierunkami rozwoju społeczno gospodarczego do roku 2013 sformułowała w "Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2006-2013" przyjętej do realizacji uchwałą nr LII/333/2006 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 14 czerwca 2006 roku.

Wizja strategii brzmi:

"Gmina dbająca o jakość życia mieszkańców, z prężnie rozwijającym się rolnictwem i przetwórstwem rolno-spożywczym oraz turystyką wykorzystującą lokalne walory przyrodnicze i kulturowe".

W strategii sformułowano 6 następujących celów strategicznych polityki społeczno-gospodarczego rozwoju gminy:

- 1) Pozyskiwanie inwestorów, promocja przedsiębiorczości aktywizacja zawodowa ludności.
- 2) Rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno - spożywczego.
- 3) Turystyka wiejska – rozwój bazy rekreacyjno wypoczynkowej.
- 4) Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej.
- 5) Zapewnienie powszechnego dostępu do kultury, oświaty i służby zdrowia oraz pomocy społecznej dla potrzebujących.
- 6) Zachowanie walorów naturalnych i kulturowych.

Ostatniemu z nich przypisano następujące zadania szczegółowe dotyczące bezpośrednio dziedzictwa kulturowego.

Wyciąg ze strategii:

**CEL STRATEGICZNY NR 6
„ZACHOWANIE WALORÓW NATURALNYCH I KULTURALNYCH”**

LP.	NAZWA ZADANIA/ PROJEKT	TERMIN REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY	WYMAGANE ŚRODKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1.	Wyeksponowanie walorów przyrodniczych Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Debrzynki.	2006-2013	SNRRMiGD	Miasto i Gmina Debrzno	150.000 zł	Miasto i Gmina Debrzno, WFOŚiGW, SNRRMiGD, Programy pomocowe
2.	Utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu nad jeziorami Czarnowo Duże i Czarnowo Małe celem zachowania zespołu torfowisk i źródeł.	2006-2008	Miasto i Gmina Debrzno	Sołectwo Skowarnki, Nadleśnictwo Człuchów, Konserwator Przyrody	5.000 zł	Miasto i Gmina Debrzno, WFOŚiGW, Konserwator przyrody
3.	Renowacja Baszty Czarownic i zagospodarowanie na cele informacyjno-promocyjne.	2006-2009	Miasto i Gmina Debrzno	LGD NP, Konserwator zabytków, CKSiT, SNNRMiGD	500.000 zł	LEADER+, Programy pomocowe, Miasto i Gmina Debrzno, Konserwator zabytków

LP.	NAZWA ZADANIA/ PROJEKT	TERMIN REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNY	PARTNERZY	WYMAGANE ŚRODKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
4.	Zagospodarowanie terenów cennych i atrakcyjnych przyrodniczo: - uporządkowanie stanu prawnego, - renowacja parków w Starym Gronowie, Kamieniu, Debrznie oraz Lasu Debrznieńskiego, - zagospodarowanie i wyeksponowanie walorów dorzecza rzeki Kamionki, zespołu torfowisk i źródeł nad jeziorami Czarnowo Duże i Czarnowo Małe.	2007-2010	Miasto i Gmina Debrzno	Sołectwa Skowamki, Stare Gronowo, Grzymisław i Strzeczoń; SNRRMiGD; LGD NP	300.000 zł	Miasto i Gmina Debrzno, LEADER+, Odnowa Wsi, Inne programy pomocowe, WFOŚiGW, Konservator przyrody
5.	Opracowanie planu ochrony Rezerwatu Przyrody Miłachowo.	2006	Miasto i Gmina Debrzno	Konservator przyrody	-	Miasto i Gmina Debrzno, WFOŚiGW, Programy pomocowe
6.	Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej - opracowanie programu rewitalizacji centrum Debrzno, - konserwacja i utrzymanie murów obronnych, - realizacja innych zadań zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego miasta.	2006	Miasto i Gmina Debrzno	Konservator zabytków, LGD NP	- 1.000.000 zł 500.000 zł	Miasto i Gmina Debrzno, Konservator zabytków, Programy pomocowe
7.	Wyeksponowanie zabytków kultury i walorów przyrodniczych na tablicach informacyjnych w poszczególnych miejscowościach gminy Debrzno.	2006-2013	Sołectwa gminy Debrzno, SNRRMiGD	Miasto i Gmina Debrzno, Konservator zabytków, Konservator przyrody	60.000 zł	RPO WP, Inne programy pomocowe, Miasto i Gmina Debrzno, WFOŚiGW
8.	Konserwacja zbiorników małej retencji na terenie gminy Debrzno.	2006-2010	Miasto i Gmina Debrzno	WFOŚiGW, PZMiUW	200.000 zł	Miasto i Gmina Debrzno, Programy pomocowe

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej uwzględniono w **Planie Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Debrzno**.

Znajdują się tam następujące dane:

- wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz ich wpisanie do rejestru otoczenie;
- inne zabytki nieruchome, wskazane przez Wojewódzkiego Konservatora Zabytków

(art.145) do ochrony aktem prawa miejscowego;

- archeologiczne zabytki nieruchome (Strefa W.I) – pełnej ochrony archeologiczno konserwatorskiej oraz (Strefa W.II) – częściowej ochrony archeologiczno konserwatorskiej wraz z ustaleniami szczegółowymi dla inwestora.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Debrzno przyjęto do realizacji Uchwałą Rady Miejskiej w Debrznie Nr XLVII/300/2006 z dnia 24 luty 2006 roku. Jest on dostępny na stronie www.bip.debrzno.pl w formie załączników do wyżej wymienionej uchwały.

Dnia 6 lipca 2007 roku Rada Miejska w Debrznie przyjęła Uchwałę Nr XI/51/2007 w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Uchwała definiuje komu, na jaki cel, w jakiej wysokości, na jaki zakres prac konserwatorskich mogą być udzielane dotacje. Załącznik do uchwały stanowi wzór wniosku dla podmiotu ubiegającego się o środki finansowe. Wymieniona uchwała wraz z załącznikami dostępna jest również na stronie www.bip.debrzno.pl.

4. CEL, PRIORYTETY ORAZ DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2007-2010.

"Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2007-2010" charakteryzuje miejscowe zasoby dziedzictwa kulturowego oraz opisuje działania, których realizację należy podjąć w ciągu najbliższych czterech lat.

Główna idea programu jest troska o zachowanie obiektów zabytkowych ich odrestaurowanie bądź zabezpieczenie przed dalszą degradacją.

Natomiast celem strategicznym programu jest wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego Gminy Debrzno dla potrzeb społeczno-gospodarczych, edukacyjnych i promocji turystyki.

Działanie pierwszoplanowe w okresie 2007-2010 stanowi powstrzymanie procesu dalszej degradacji zabytków najstarszych i najcenniejszych – murów obronnych wraz z Basztą Młyńską z XIV wieku. Natomiast całość działań z zakresu opieki nad zabytkami porządkuje i hierarchizuje niżej zamieszczona tabela.

Obecnie nowe możliwości dofinansowania ochrony zabytków stwarza Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – Oś III - Odnowa Wsi czy Norweski Mechanizm Finansowy.

DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTKA I GMINY NA LATA 2007-2010:

Lp.	DZIAŁANIE	PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIE	REALIZATORZY WSPÓŁDZIAŁAJĄCY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI	UWAGI
1.	Przygotowanie dokumentacji dla celów renowacji Baszty Młyńskiej: a) przeprowadzenie badań konserwatorskich, archeologicznych architektonicznych Baszty i jej najbliższego otoczenia; b) wykonanie inwentaryzacji konserwatorskiej stanu aktualnego; c) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich; d) wykonanie pełnobranżowego projektu budowlanego adaptacji Baszty zgodnie z programem użytkowym zaakceptowanym przez urząd konserwatorski; e) uzyskanie pozwolenia na prace budowlano-konserwatorskie.	UMiG Debrzno	SNRRMiGD, PWKZ	UMiG Debrzno, środki własne wnioskodawcy	X 2007 - III 2008	
2.	Złożenie wniosku na remont i adaptację Baszty dla celów turystycznych i kulturowych.	SNRRMiGD	UMiG Debrzno	Norweski Mechanizm Finansowy	I kwartał 2008	
3.	Prace konserwatorskie i renowacyjne mające na celu adaptację Baszty na Punkt Informacji Turystycznej i Galerię Produktów Lokalnych.	SNRRMiGD	PWKZ, UMiG Debrzno, firmy wykonujące prace budowlane	Norweski Mechanizm Finansowy, UMiG Debrzno, PUP Człuchów	II kwartał 2008 - IV kwartał 2009	
4.	Urządzenie w budynku Baszty Punktu Informacji Turystycznej i Galerii Produktu Lokalnego.	SNRRMiGD	UMiG Debrzno, lokalni wytwórcy sztuki ludowej	Środki własne wnioskodawcy, środki pozyskane z fundacji krajowych i programów UE	2009-2010	
5.	Przygotowanie dokumentacji (oraz aktualizacja posiadanej dokumentacji) konserwacji i robót zabezpieczających mury obronne.	SNRRMiGD	UMiG Debrzno, PWKZ	UMiG Debrzno	2007-2008	

Lp.	DZIAŁANIE	PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIE	REALIZATORZY WSPÓŁDZIAŁAJĄCY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI	UWAGI
6.	Prowadzenie prac konserwatorskich i robót zabezpieczających mury obronne począwszy od odcinków najbardziej zagrożonych.	SNRRMiGD, UMiG Debrzno	PWKZ	Norweski Mechanizm Finansowy i inne fundusze, UM WP, UMiG Debrzno, PUP Człuchów	2007-2010	Kontynuacja w latach 2011-2013
7.	Remont Kościoła p.w. NMP w Debrznie w ramach projektu pt. „Dziedzictwo i kultura małych ojczyzn powiatu człuchowskiego w miejscowościach: Czarne, Brzezcie, Pięnięznica, Gwieździn, Olszanowo, Przechlewo, Pietrzykowo, Debrzno”	UMiG Debrzno	Parafia p.w. NMP w Debrznie, PWKZ, gminy powiatu człuchowskiego	RPO WP Oś 8 - Lokalna infrastruktura turystyczna i dziedzictwo kulturowe.	2008-2010	
8.	Remont dachu oraz wieży Kościoła p.w. Św. Bartłomieja z lat 1894-1895 w Uniechowie. Renowacja zabytkowych ołtarzy.	Diecezja Koszalińsko-Kołobrzaska, Parafia p.w. Św. Bartłomieja w Uniechowie	PWKZ, UMiG Debrzno	UM WP, środki własne	2007-2008	
9.	Remont Kościoła filialnego p.w. Św. Archaniola o konstrukcji szkieletowej z 1736 roku w Słupi oraz renowacja ołtarza głównego.	Diecezja Pelplińska, Parafia p.w. NMP w Debrznie	PWKZ, UMiG Debrzno	UM WP, POW, RPO WP Oś 9.3 - Inicjatywy obywatelskie, PWKZ	2008-2009	
10.	Wpisanie w rejestr zabytków Kościoła p.w. Piotra i Pawła w Starym Gronowie z 1802 roku.	PWKZ	Diecezja Pelplińska, Parafia p.w. NMP w Debrznie	PWKZ, środki własne	2007-2008	
11.	Remont Kościoła filialnego p.w. Św. Wawrzyńca w Strzeconie z 1672 roku oraz renowacja ołtarza głównego.	Diecezja Pelplińska, Parafia p.w. NMP w Debrznie	PWKZ, Rada Sołecka	UM WP, POW, RPO WP Oś 9.3 - Inicjatywy obywatelskie, PWKZ	2009-2010	
12.	Remont poddasza i elewacji budynku Pałacu w Starym Gronowie.	UMiG Debrzno	PWKZ, Rada Sołecka	PROW – Odnowa Wsi, MKiDN	2009-2010	
13.	Konserwacja elewacji kamieniczek w mieście Debrznie.	Właściciele budynków	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, UMiG Debrzno	Środki własne	2007-2010	
14.	Udzielenie dotacji z budżetu Gminy na renowację zabytków.	Rada Miejska w Debrznie	Właściciele prywatni, organizacje pozarządowe, parafie	UMiG Debrzno	2008-2010	
15.	Sprawowanie opieki nad zabytkowymi cmentarzami.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Parafia Rzymskokatolicka w Debrznie, osoby prywatne.	RPO WP Oś 9.3. - Inicjatywy Obywatelskie	2007-2010	

LP.	DZIAŁANIE	PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIE	REALIZATORZY WSPÓLDZIAŁAJĄCY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI	UWAGI
16.	Oznakowanie obiektów zabytkowych i cmentarzy komunalnych.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, UMiG Debrzno	PWKZ	RPO WP Oś 9.3. - Inicjatywy Obywatelskie, środki fundacji wspierających kulturę	2008-2009	
17.	Promocja walorów kulturowych Gminy: <ul style="list-style-type: none"> wyeksponowanie obiektów zabytkowych poprzez zainstalowanie tablic informacyjnych przy szlakach turystycznych; wznowienie wydania publikacji historycznej o Debrznie; zamieszczanie informacji o dziedzictwie kulturowym gminy w wydawnictwach promocyjnych. 	UMiG Debrzno	SNRRMiGD, Fundacja LGD - Naszyjnik Północy, Fundacja Naszyjnik Północy	RPO WP Oś 9.3. - Inicjatywy Obywatelskie, środki fundacji wspierających kulturę i działania promocyjne	2007-2010	
18.	Pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.	SNRRMiGD, UMiG Debrzno	PUP Człuchów	Budżet Państwa, środki fundacji wspierających działanie kulturalne, środki UE	2007-2010	
19.	Popularyzacja dziedzictwa kulturowego (szkolenia, seminaria, konferencje, wystawy, odczyty, konkursy, publikacje i inne).	UMiG Debrzno, SNRRMiGD	Szkoły, Kościoły, PWKZ, UM WP	UMiG Debrzno, UM WP, fundacje wspierające kulturę, MKiDN, środki UE	2007-2010	
20.	Uporządkowanie zabytkowego parku w Starym Gronowie zgodnie z przygotowaną dokumentacją.	UMiG Debrzno	Rada Sołecka, SNRRMiGD	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, POW, RPOWP Oś - 9.3 Lokalne inicjatywy obywatelskie	2008-2010	
21.	Zinwentaryzowanie, zabezpieczenie i wyeksponowanie kapliczek, krzyży przydrożnych i pomników poległych oraz wpisanie do rejestru zabytków kurhanów i cmentarzy.	UMiG Debrzno	SNRRMiGD, PWKZ	PWKZ, MKiDN, fundacje i fundusze wspierające działania z zakresu kultury	2008-2010	
22.	Ochrona i renowacja nawierzchni brukowych w mieście Debrzno.	UMiG Debrzno	PWKZ	UMiG Debrzno	2007-2010	

Lp.	DZIAŁANIE	PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIE	REALIZATORZY WSPÓLDZIAŁAJĄCY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	TERMIN REALIZACJI	UWAGI
23.	Przestrzeganie ustaleń konserwatorskich w zakresie dziedzictwa kulturowego zawartych w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego	UMiG Debrzno, właściciele poszczególnych obiektów i terenów	PWKZ, podmioty realizujące inwestycje	Środki własne właścicieli obiektów i przez nich pozyskane z innych źródeł	2007-2010	

Użyte skróty:

- UMiG Debrzno - Urząd Miasta i Gminy Debrzno,
 SNRRMiGD - Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju miasta i Gminy Debrzno”,
 PKWZ - Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków,
 UM WP - Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego,
 MKiDN - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
 PUP Człuchów - Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie,
 RPO WP - Regionalne Program Operacyjny Województwa Pomorskiego,
 POW - Program Odnowy Wsi,
 PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

5. WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO Z TERENU MIASTA I GMINY DEBRZNO

REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gmina Debrzno

Lp.	POZYCJA REJESTRU	DATA WPISU	Nr decyzji	Miejscowość	RODZAJ OBIEKTU
1.	A - 95	21-02-1959	171	Cierznie	Kościół filialny p.w. Św. Piotra i Pawła wraz z otoczeniem
2.	A - 52	13-05-1955	66	Cierznie	Chałupa nr 36
3.	A - 1633	10-06-1997	PSOZ-I-5340/23/97	Debrzno	Kościół
4.	A - 97	21-02-1959	165	Debrzno	Zespół murów miejskich
5.	A - 178	05-04-1960	278	Słupia	Kościół filialny p.w. Św. Michała Archanioła wraz z otoczeniem
6.	A - 409	30-08-1966	616	Stare Gronowo	Zespół dworsko - parkowy (dwór, park, pawilony ogrodowe)
7.	A - 103	23-02-1959	174	Strieczona	Kościół filialny wraz z otoczeniem
8.	A - 390	20-12-1965 08.19.2007	517 PWKZ.R.4190/6/17 59/2007	Uniechów	Wieża kościoła parafialnego p.w. Św. Ap. Bartłomieja Korpus kościoła parafialnego p.w. Św. Ap. Bartłomieja

REJESTR ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH (archeologia)

Gmina Debrzno

Lp.	POZYCJA REJESTRU	DATA WPISU	Nr decyzji	Miejscowość	RODZAJ OBIEKTU
1.	A-a-15/38K	11-03-1966	KL. IV - Oa/56/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej Wydział Kultury Wojewódzkiego Konservatora w Koszalinie	Myśligoszcz	Grodzisko nizinne wczesnośredniowieczne z IX-X w.

6. MONITORING I OCENA REALIZACJI PROGRAMU

"Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno" został opracowany zgodnie z wymaganiami podstawowego aktu prawnego - "Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece na zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami. Pozostaje on w zgodzie z "Krajowym Programem Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami" oraz "Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2007–2010.

Program opracowany został na 4 lata. Jest dokumentem, który będzie cyklicznie aktualizowany. W trakcie jego realizacji prowadzony będzie monitoring, dzięki czemu możliwe będzie uwzględnienie nowych uwarunkowań prawnych, społecznych i gospodarczych, co pozwoli na sprecyzowanie lub modyfikację przyjętych kierunków działań oraz priorytetów.

Z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2007–2010 Burmistrz Miasta i Gminy Debrzno, co dwa lata składał będzie sprawozdanie Radzie Miejskiej w Debrznie. Ta zaś dokona oceny jakości jego realizacji.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Marek Romaniec

/